

KONTAKT

Pismo Zjednoczenia Polskiego w Helsinkach

KWIECIEŃ — MAJ — CZERWIEC 2014

NR 2-2014

Z żałobnej karty.....

15. kwietnia 2014 r. zmarł
Honorowy Członek Zjednoczenia Polskiego

JERZY BŁASZKIEWICZ—TUDERMAN
22.2.1950. - 15.04.2014

Był związany z działalnością fińskiej Polonii i Zjednoczenia Polskiego w Helsinkach od 1974 roku. Był bardzo dobrze znany w fińskim środowisku muzycznym z racji swego zawodu i stanowiska profesora w Konserwatorium Muzycznym w Helsinkach. Prowadził młodzieżową orkiestrę smyczkową z którą koncertował w Polsce i Szwajcarii. W międzynarodowym konkursie orkiestr kameralnych w Polsce zdobył III nagrodę w roku 1985. Kierowane przez Nie-

go orkiestry Konserwatorium Muzycznego w Helsinkach wielokrotnie występowały na uroczystościach ZP. W ciągu 37 lat swojej pracy nauczycielskiej wychował wielu znakomitych skrzypków, którzy byli laureatami krajowych i międzynarodowych konkursów. Był bardzo cenionym i lubianym pedagogiem.

Nagrywał także dla radia fińskiego i nagrał płytę dla Konserwatorium.

To właśnie dzięki m. in. Jurkowi, od ponad 30 lat organizujemy uroczystości i koncerty muzyki polskiej z okazji Świąt Narodowych, które zyskały sobie uznanie i popularność w bardzo wymagającym środowisku muzycznym w Helsinkach, równocześnie szerząc dobre imię i znajomość naszej Ojczyzny w Finlandii oraz kształtując pozytywny wizerunek Polski i osób polskiego pochodzenia w środowisku fińskim. Z okazji Jubileuszu 90-lecia, 6 maja 2007, zarząd Zjednoczenia Polskiego przyznał Jerzemu Błaszkiwicz-Tuderman tytuł Członka Honorowego Zjednoczenia Polskiego w Helsinkach. Rok później, 10 kwietnia 2008 Jerzy Błaszkiwicz-Tuderman otrzymał z rąk śp. Prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski.

Odszedł nasz kolega, przyjaciel....

Zachowajmy Go w przyjaznej pamięci.

Zarząd Zjednoczenia Polskiego w Helsinkach

W numerze:

Str.1 Z żałobnej karty...

Str.2 Rok 2014 Rokiem Oscara Kolberga

Str.3 Jan Izydor Sztudynger

Str.4 Polonia w Turku, program spotkań do końca roku, myös suomeksi.

Rok 2014 Rokiem Oscara Kolberga

W 2014 roku minęło dwieście lat od urodzin Kolberga, folklorysty ciągle za mało znanego w świecie, gdyż wydawał swe prace w języku polskim dokumentując kulturę i sztukę ludową kraju skazanego na unicestwienie. W ciągu półwiecza pracy, prowadzonej w latach 1839–1890 i obejmującej terytory całej przedrozbiorowej Rzeczypospolitej, Kolberg zgromadził gigantyczne archiwum dokumentujące wszelkie aspekty szeroko rozumianej kultury tradycyjnej, w tym zapisy muzyki, co w jego czasach było zjawiskiem niezmiernie rzadkim. Kolberg pozostawił 33 tomy wydanej za życia dokumentacji folkloru ziem Rzeczypospolitej Obojga Narodów, drugie tyle pozostawiając w tzw. tekach kolbergowskich. „Dorobek Kolberga był gigantyczny, a tylko 8 proc. Badanych Polaków wie kim był.

Rok Kolberga ma to zmienić" – powiedział Minister Kultury i Dziedzictwa Bogdan Zdrojewski podczas konferencji, która odbyła się 9 stycznia br. w Muzeum Etnograficznym w Warszawie. Organizację Biura Obchodów minister powierzył Instytutowi Muzyki i Tańca. Koncerty inauguracyjne odbyły się 21 lutego 2014 r. w Przysusze oraz 24 lutego 2014 r. w Warszawie.

Henryk Oskar Kolberg urodził się 22 lutego 1814 roku w Przysusze. Był synem Juliusza Kolberga, ewangelika, pochodzącego z Meklemburgii kartografa, profesora miernictwa i geodezji na Uniwersytecie Warszawskim (przybyłego z Prus w roku 1798). Matką Oskara była Karolina Fryderyka Mercoeur, urodzona pod Warszawą w rodzinie francuskich imigrantów. Kolbergowie mieszkali w Przysusze od 1810 do 1817 roku. Ojciec Oskara pracował tam jako zarządca zakładów hutniczych. Po pobycie w Opoczyńskim Juliusz Kolberg przeniósł się do Warszawy w związku z powołaniem na stanowisko profesora Uniwersytetu Warszawskiego. Mieszkając w Pałacu Kazimierzowskim, rodzina Kolbergów nawiązała kontakty z przedstawicielami inteligencji Warszawskiej, a także związała się ze środowiskiem artystycznym. Kolbergowie zapewnili swoim synom bardzo dobre wykształcenie. Wilhelm – starszy brat Oskara – był inżynierem i kartografem.

Antoni – młodszy – malarzem. Kolbergowie mieli jeszcze dwóch synów – Juliusza i Gustawa, oraz córkę Julię. Ci jednak zmarli przedwcześnie.

Oskar Kolberg otrzymał staranne wychowanie; wraz z braćmi uczęszczał do Liceum Warszawskiego. Uczniem tegoż Liceum był także Fryderyk Chopin. Poza nauką w Liceum, Oskar odbywał edukację muzyczną – pobierał nauki gry na fortepianie i kompozycji. Po wybuchu powstania listopadowego i zamknięciu Liceum Warszawskiego Kolberg spędził kilka lat w Berlinie, gdzie odbierał edukację w Akademii Handlowej.

Dorosły Kolberg pracował jako nauczyciel muzyki, urzędnik bankowy, księgowy. Dzięki pomocy swojego brata, Wilhelma, otrzymał w 1846 roku posadę w zarządzie Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej.

Kolberg opracował ponad 1000 haseł z zakresu muzyki i muzykologii do wydawanej przez Samuela Orgelbranda Encyklopedii Powszechnej. Najważniejszym jednak jego dokonaniem pozostało stworzenie podstaw etnografii polskiej. To etnografia była główną dziedziną, jaką się zajmował.

Oskar Kolberg jako pierwszy badacz zebrał i usystematyzował kulturę ludową, dzieląc ją według regionów. W swoich badaniach terenowych, Kolberg dostrzegał wzajemne związki elementów kultury ludowej. Efektem jego pracy jest obszerne dzieło Lud. Jego zwyczaje, sposób życia, mowa, podania, przysłowia, obrzędy, gusła, zabawy, pieśni, muzyka i tańce, którego tomy zawierają materiały dotyczące poszczególnych regionów. Efektem jego pracy nad ludowymi pieśniami było wydanie w 1857 roku dzieła pt. Pieśni ludu polskiego. Do roku 1890 udało mu się wydać 33 tomy Ludu. Innym dziełem badacza są Obrazy etnograficzne, wydane w 10 tomach. Dzięki swoim publikacjom Oskar Kolberg stał się członkiem Krakowskiego Towarzystwa Nauk, które w 1870r., po wielu staraniach, postanowiło częściowo finansować jego dalsze działania. To wpłynęło na decyzję Kolberga o opuszczeniu Warszawy i przeniesieniu się w okolice Krakowa. Początkowo mieszkał w Mogilanach a jesienią 1884r. przeniósł się do Krakowa. Ostatni rok swojego życia Kolberg spędził w domu Izydora Kopernickiego. Zmarł 3 czerwca 1890 r. W testamencie przekazał Akademii Umiejętności swoje niewydane materiały. Izydorowi Kopernickiemu zapisał książki oraz nuty. Część pieniędzy trafiła do Kościoła Ewangelickiego w Krakowie, część natomiast przeznaczył na wydanie swoich prac.

Kolberg spoczął w Krakowie, na cmentarzu Rakowickim w kwaterze 47. Popiersie na jego grobie wykonane zostało przez Tadeusza Błotnickiego.

Tym którzy nie zdążyli na majowe spotkanie przekazujemy nieco wiadomości o autorze wspaniałych, niezapomnianych i dowcipnych fraszek.

Jan Izidor Sztaudynger

(ur. 28 kwietnia 1904 w Krakowie, zm. 12 września 1970 w Krakowie) – polski poeta, satyryk, teoretyk lalkarstwa, tłumacz.

...Pisywał fraszki i wyławiał grzyby, A jeśli umarł - to tylko na niby...

Uczęszczał do II Gimnazjum im. Króla Jana Sobieskiego w Krakowie gdzie zdał maturę a następnie podjął jednocześnie studia polonistyczne i germanistyczne na Uniwersytecie Jagiellońskim. W 1923 roku ukończył roczne Studia Pedagogiczne, a rok później uzyskał tytuł doktora filozofii. Po ukończeniu studiów Sztaudynger objął posadę nauczyciela języka polskiego w gimnazjum im. Władysława Jagiełły w Dębicy, a po odbyciu służby wojskowej w Szkole Podchorążych Piechoty w Zaleszczykach przeniósł się do Bydgoszczy, gdzie wykładał przez pół roku w Męskim Seminarium Nauczycielskim. W 1930 roku przeprowadził się do Poznania, gdzie przez cztery lata wykładał w Seminarium Nauczycielskim. Ożenił się z Zofią Jankowską, a w roku 1933 urodziła im się córka Anna. W roku 1934 zatrudnił się jako wykładowca w Państwowej Szkole Wydziałowej.

Po wybuchu wojny Sztaudynger został aresztowany przez Niemców, osadzony w obozie przejściowym i przesiedlony w Sandomierskie. W Opatowie brał udział w tajnym nauczaniu w miejscowym gimnazjum.

W roku 1944 dotarł do Lublina i przy PKWN objął stanowisko w Resorcie Kultury i Sztuki. Po wojnie osiedlił się w Łodzi. Objął na krótko posadę kierownika literackiego Teatru Lalek „Biedronka” Robotniczego Towarzystwa Przyjaciół Dzieci, a do marca 1950 pracował jako referent literatury w Wydziale Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi.

W roku 1946 urodził się syn Jacek i od tego roku poeta współpracował z Centralnym Instytutem Kultury. W latach 1947–1950 mieszkał również w Szklarskiej Porębie. W roku 1955 wyprowadził się z Łodzi do Zakopanego.

W ostatnich latach życia Jan Sztaudynger zmagał się z ciężką chorobą. Dwudziestokrotnie leżał w szpitalach m.in. w Krakowie, Łodzi i Warszawie. Zmarł w Klinice Hematologicznej J. Aleksandrowicza w Krakowie 12 września 1970 roku. Pochowa-

no go na cmentarzu Salwatorskim trzy dni później.

W 1930 roku został członkiem Związku Zawodowego Literatów Polskich. Publikował artykuły, recenzje, wiersze m.in. w „Kurierze Literacko-Naukowym”, „Dzienniku Poznańskim Czasie”, „Tęczy”, „Dwutygodniku Literackim”. Działal również w kabarecie „Klub Szyderców”, kierowanym przez Artura Marię Swinarskiego.

W latach 1935–1937 prowadził prace badawcze dotyczące tradycji i organizacji teatrów lalkowych i związku z tym podróżował po Europie. W 1937 roku Sztaudynger objął posadę instruktora do spraw teatru lalek w Oddziale Oświaty Pozaszkolnej Kuratorium Okręgowego w Poznaniu, a w Warszawie został członkiem Komisji Teatru Kukiełek przy Instytucie Teatrów Ludowych. Jednocześnie na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Poznańskiego prowadził wykłady dotyczące wpływu teatru lalek na literaturę polską. Od 1938 roku był redaktorem działu kukiełek w miesięczniku „Teatr Ludowy” a latach 1938–1939 redagował pismo „Bal u lał. Miesięcznik Marionetkowy”. Po drugiej wojnie światowej Sztaudynger redagował w latach 1950–1953 kwartalnik Teatr Lalek. W roku 1961 opublikował szkice Od szopki do teatru lalek (1961), a w czasopiśmie „Teatr” prowadził dział Teatru Lalek. Międzynarodowe Stowarzyszenie Teatrów Lalek UNIMA nadało mu tytuł honorowego członka.

Po zamieszkaniu w Szklarskiej Porębie w 1947 roku uczestniczył w życiu literackim Jeleniej Góry i okolic. Udzielał się w organizowanych przez Klub Literacki odczytach, które służyły stopniowemu przywracaniu życia kulturalnego na Ziemiach Zachodnich. Obecny był również na Pierwszym Zjeździe Polskich Pisarzy Ziemi Sudeckiej, który odbył się w maju 1947 roku. Podczas pobytu w Szklarskiej Porębie Sztaudynger napisał szereg wierszy, które drukiem ukazały się w tomie Puch ostu (1958). W roku 1946 wydał tomik wierszy: Strofy wrocławskie. W roku 1954 ukazał się tomik fraszek Piórka. W latach 1961–1968 ukazały się w wydawnictwie Nasza Księgarnia cztery tomiki wierszy dla dzieci.

Twórczość literacka Jana Sztaudyngera była wyrazem afirmacyjnej postawy wobec życia. Inspiracje czerpał z obserwacji świata przyrody, dzieł sztuki, poznawaniu legend miasta. Znany przede wszystkim z publikacji fraszek i uznawany za „odnowiciela tego gatunku”. W pewnym opracowaniu czytamy:

„Sztaudynger chciał wyprostować nieco wykoślawione pojęcie fraszki i przywrócić jej znaczenie poetyckie”.

Na zakończenie kilka fraszek J.I.Sztaudyngera:

Czemu ta Polska

Tak monopolska?

Dzięki szatańskiej pysze

Jednych nie słucham, drugich nie słyszę.

Jabłek nie jadam. Zmądrzałem.

Adam.

Jedni rodzą się za późno, a drudzy za wcześniej

To wielka sztuka zrodzić się współcześnie!

Chłop potęgą jest i basta!

Ale mniejszą niż niewiasta.

Z lęku przed rusycyzmem wielu naszych braci
nie mówi „kot się czai”, lecz „kot się herbaci”.

POLONIA W TURKU

• **6. kwietnia** - Tradycyjnie po polskiej mszy sw. odbyło się w sali parafialnej spotkanie polonijne. Członkowie Zarządu powitali licznie przybyłych. Uzgodniono, że pomimo tego iż wszyscy wiedzą, że msza w języku polskim, a potem spotkanie, odbywają się zawsze w pierwszą niedzielę miesiąca, to jednak dla przypomnienia, na prośbę zebranych, będziemy kilka dni przed terminem wysyłać dla przypomnienia e-maile.

• **4. maja** - Zaraz po mszy, na którą przybyło dużo osób, odbyło się spotkanie przy kawie i przyniesionych słodyczach. Członkowie zarządu przywitali licznie zebranych, przypominając jednocześnie o obchodzonym dzień wcześniej święcie Konstytucji 3 Maja. Jak zwykle panowała przyjemna rodzinna atmosfera.

Dla przypomnienia:

W tym roku wszystkie spotkania i msze w języku polskim będą odbywały się zawsze w pierwszą niedzielę miesiąca o godz. 12:30.

ZAPRASZAMY!

Zdzisław Mackiewicz

*Informacja
z ostatniej chwili:
Lato nadchodzi!*

*Życzymy więc wszystkim członkom i sympatykom
**Wspaniałego urlopu, wesołych
wakacji i słonecznego lata!!
Hyvää kesä!***

A zaraz potem zapraszamy na spotkania jesienne:

PROGRAM SPOTKAŃ DO KOŃCA ROKU

14. września - LUUKKI, PIKNIK godz. 12:00,

19. października - tematem 150 rocznica urodzin Stefana Żeromskiego,

27. października - poniedziałek, godz. 19:00 w Tempeliakion kirkko koncert z okazji Święta Niepodległości RP. Wystąpi znakomita polska pianistka Marta Karolina Cader,

2. listopada - Święto Zmarłych, spotykamy się w niedzielę o godz. 12:00 przy grobach polskich żołnierzy w parku Taivallahti, koło hali tenisowej przy ulicy Hieta-kannaksentie,

16. listopada - Narodowe Święto Niepodległości,

21. grudnia - MIKOŁAJKI.

LYHYESTI SUOMEKSI

Yhdistyksen seuraavat kokoukset ja tapahtumat:

14. syyskuuta - huviretki, klo 12 LUUKKI-ssa,

19. lokakuuta - kokouksen teemana kirjailijan Stefan Żeromskin 150-vuotissyntymäpäivä,

27. lokakuuta - Tempeliakion kirkossa klo 19, Puolan Itsenäisyyspäivän konsertti, esiintyy Marta Karolina Cader,

2. marraskuuta - Pyhäinpäivä, Perinteen mukaisesti käymme viemässä sepeleet haudoille. Tapamme Taivallahden tenniskentän puistossa sunnuntaina klo. 12,

16. marraskuuta - Puolan Itsenäisyyspäivä,

21. joulukuuta - Joulujuhla.

ZJEDNOCZENIE POLSKIE w HELSINKACH

PL 279, 00121 HELSINKI

NORDEA: FI13 1247 5000 0012 63

E-mail: zpolskie@polonia-finlandia.fi

<http://polonia-finlandia.fi/>

ZARZĄD:

prezes

wiceprezes

sekretarz

skarbnik

członek

członek

Michał Zieliński

Katarzyna Lehtonen

Jerzy Gogulski

Krystyna Hyyryläinen

Ewa Rajatammi

Henryk Kaczmarek